

ГАЛЕРИЈА ФАКУЛТЕТА УМЕТНОСТИ
УНИВЕРЗИТЕТА У ПРИШТИНИ
Звечан - Косовска Митровица

ПРИКАЗ СТВАРАЛАШТВА СВЕТОМИРА АРСИЋА БАСАРЕ

29. март – 11. април 2023.

Корице:
„Симфонија III" детал,
290 x 240 x 90 цм, 2018.

ПОРУКА МЛАДИМ ВАЈАРИМА

Способност вајара да своју грађу претвара у предмете који почињу да живе сопственим животом доприносила је код старих народа да се скулптура идентификује са оним стваралаштвом што је приписивано и сматрано готово божанским.

У тежњи да се што више приближи или да што убедљивија буде у отелотворењу мистичне и верске представе, скулптура је све до деветнаестог века била бојена, позлаћивана, украшавана драгим камењем па чак и одећом. Вајарство је тродимензионална и конкретна уметност, која као облик егзистира у реалном свету. У часовима кад достиже свој врхунац она се ослобађа своје тежине и волумена и постаје проблем духа.

У лепези светске скулптуре где видимо нашу, српску скулптуру? Тек крајем деветнаестог века потребе друштва одредиће услове за стварање прве генерације вајара: Петра Убавкића, Ђорђа Јовановића, Симеуна Роксандића, Живојина Лукића, Пашка Вучетића, Стаменка Ђурђевића, Драгомира Арамбашевића. Школовани на европским академијама они су прихватили стил својих професора и пренели формулу академског реализма у наше вајарство.

Зашто се у Србији скулптура појављује толико (трагично) касно? Српска култура рођена је и стварана у простору који је био под утицајем византијске културе. Византија је свет који је „живео и умирао за иконе“. Ирационализам у идеологији и антипластицизам у изразу српске средњевековне уметности представљали су препреку настанку и развоју вајарства. Отпор према пластицизму чини значајну особину српске средњевековне уметности.

Српска скулптура између два рата одбацила је концепцију реализма и наставила да продубљује интимни, камерни карактер скулптуре, остајући инертна према феномену простора. Овакво опредељење указује на конзервативизам српске скулптуре у односу на европско вајарство. Разумљиво је, наша скулптура није могла да прати оно што се у Европи изграђивало неколико векова у континуитету.

Петар Палавичини, Риста Стијовић и Сретен Стојановић су представници интимистичког и камерног израза у српској скулптури.

МОЈЕ СТВАРАЛАШТВО ОДВИЈАЛО СЕ НА КОСОВУ

По завршетку студија марта месеца 1958. године запослио сам се као референт за уметност у Секретаријату за просвету и културу Обласног одбора у Приштини. Док ми је секретар Секретаријата, Света Чановић, показивао радни сто обуставила ме је нека језа. „Значи, овде се завршавају моје жеље и амбиције да постанем вајар. Од мог вајарства неће бити ништа. Овде ћу ја, као канцеларијски чиновник, да одрадим свој радни век.“ - размишљао сам у себи. Био сам добар референт. За годину дана, колико сам остао на том послу, урадио сам много. Основао сам Дечанску уметничку колонију, Покрајински клуб ликовних уметника, писао сам ликовне критике и друге чланке. Били су задовољни мојим радом. Имао сам и добру плату - 26.000 динара. Након годину дана напустио сам радно место референта и прешао сам у учитељску школу „Миладин

Поповић“ да предајем опште техничко образовање. Плата ми је била умањена за више од половине. Износила је 12.000 динара. Али сам зато имао више времена да се бавим ликовном уметношћу.

У Приштини није било услова за вајара. Вајарство на Косову у то време није постојало. Желим да предочим младима, који се одлучују да се баве вајарством, услови нису пресудан фактор за успешан рад. Пресудан је стваралачки нагон који носимо у себи. Тај нагон је стална ватра која греје нашу љубав према скулптури.

Када би материјални услови били пресудни за стваралаштво онда би богаташи били и највећи уметници. Бог није тако планирао свет. Он је појединцима удахнуо стваралачку моћ и препустио их да се сами сналазе у животу. Бог зна да је таленат највеће богатство које он може да поклони појединцу.

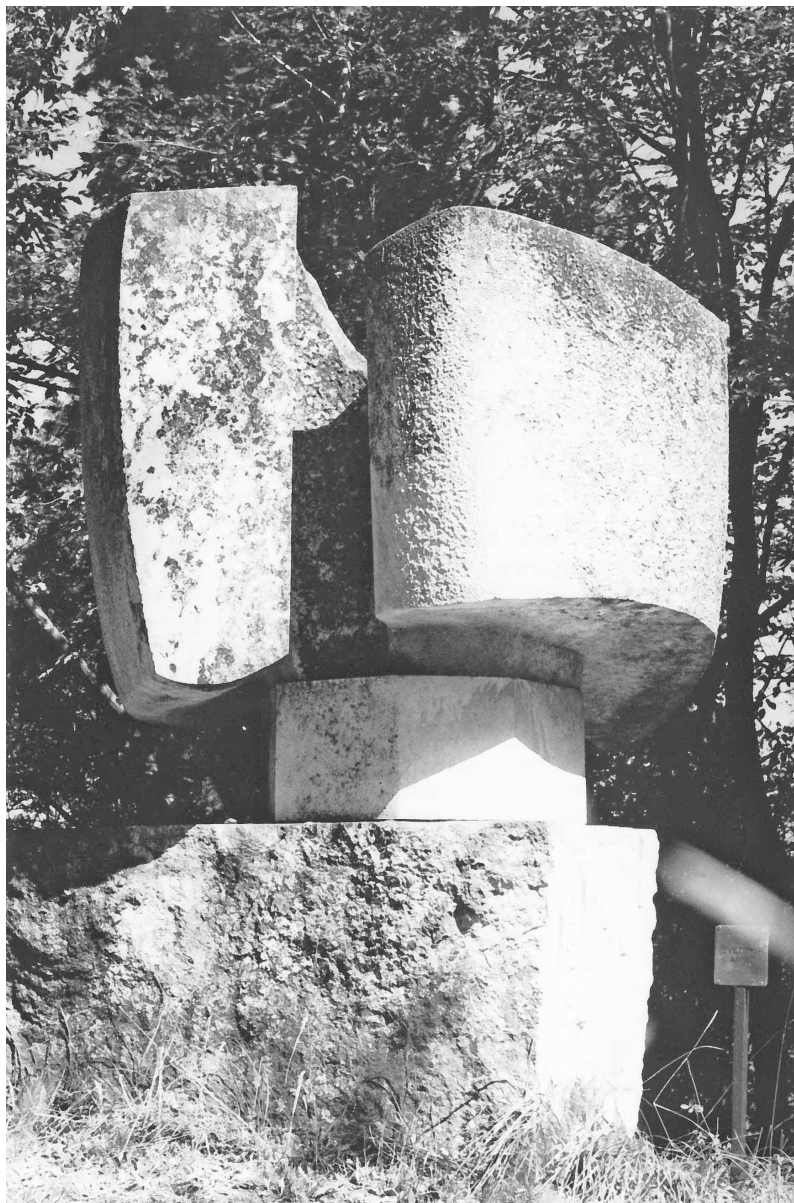
Таленат нагони ствараоца да буде цео предан послу. И та преданост је гаранција успеха. Уметношћу не може да се бави неко ко нема талента. Таленат, удружен са радом, савлађује све препреке на путу ка циљу.

Имао сам посебну привилегију да боравим у косовско - метохијском простору у коме се налазе коначишта духовних ветрова неземаљских сила и по којима се шире чудновати снови испредени од невидљивих нити српске историје. Ходао сам по том духовном бескрају и духовном пејзажу без одређених граница и ширина. Осетио сам култ Косова у срцу српскога народа. У тој духовној оази ницале су и расле моје скулптуре сажимајући у себи сву мукотрпну херојску прошлост мога народа. Препоручујем младима да се држе свога тла. Антеј је бесмртан док је у додиру са земљи. И уметник је најјачи када је нераскидивим нитима везан за корене свога народа. Уметник мора да се бори за своје националне особености и традиционалне вредности. Јер само преко свог сопственог националног искуства и садржаја можемо да се укључимо у светску универзалну људску културу. Без националног идентитета, без националног духа и карактера нема ни аутентичног стваралачког надахнућа.

Уметник мора да се бори против денационализације и фалсификата историје. Против субкултурних образаца антисоцијалног понашања. Против моралне покварености и интелектуалне неспособности. Против подвргавања руглу све вредности које су вековима красиле српски народ. Против сила које су нам брутално отеле Косово и траже да га се одрекнемо и оправдамо њихов злочин. Треба да се бори за аутентично српско стваралаштво. Јер, ако једна култура усвоји страни модел, онда је сва креативност потиснута. Једини задатак уметности и уметника је да увек и без остатка буде на страни одбране своје државе, свога народа, своје историје и своје традиције.

Мала Моштаница
26.03.2023.године

Академик
Светомир Арсић БАСАРА

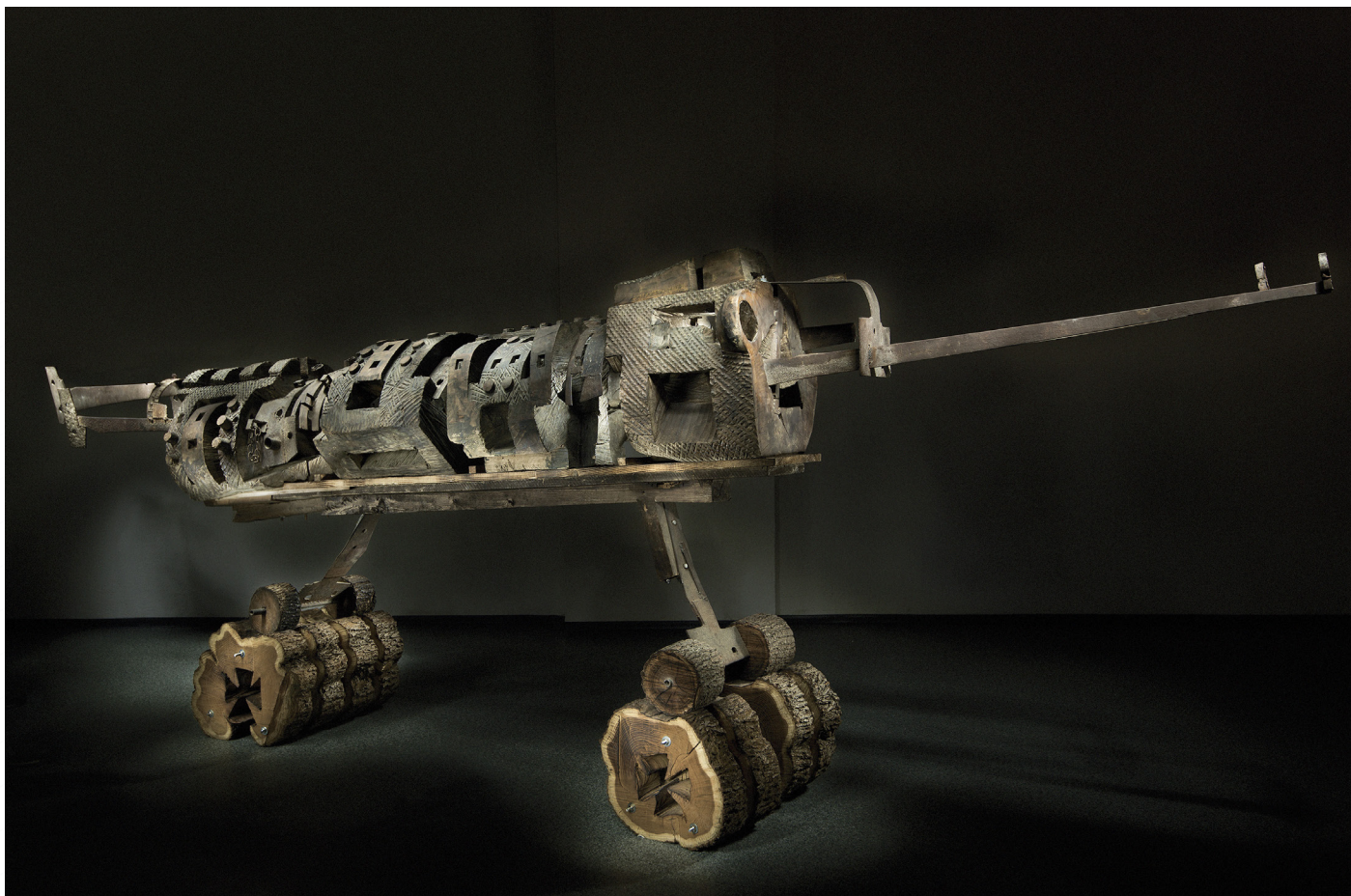
„Покушај ошцејљења”,
камен, 150 x 100 x 100 цм // 1969.

*„Птица с шаклених крила”,
дрво, 50 x 40 x 35 cm // 1967.*

„Икар”,
дрво, 30 x 35 x 30 cm // 1962.

*„Апокалипса II (С 400 - Чувар мира)",
дрво и метал, 516 x 164 x 74 цм // 1984-2000.*

*„Позив на ђушовање I”,
метал и дрво, 390 x 170 x 70 цм // 1995.*

*„Распеће Мајке Србије”,
дрво и метал, 260 x 250 x 50 cm // 1999.*

„Распето Мајке Србије”, геџал,
дрво и метал, 260 x 250 x 50 cm // 1999.

„Мач у Христовој руци”,
метал и дрво, 300 x 100 x 60 цм // 2001.

*„(He)милосрдни анђео I”,
метал и дрво, 270 x 90 x 30 cm // 2002.*

*„(Не)милосрдни анђео II”,
метал и дрво, 290 x 90 x 30 cm // 2002.*

*„(He)милосрдни анђео V”,
метал и дрво, 300 x 100 x 100 цм // 2005.*

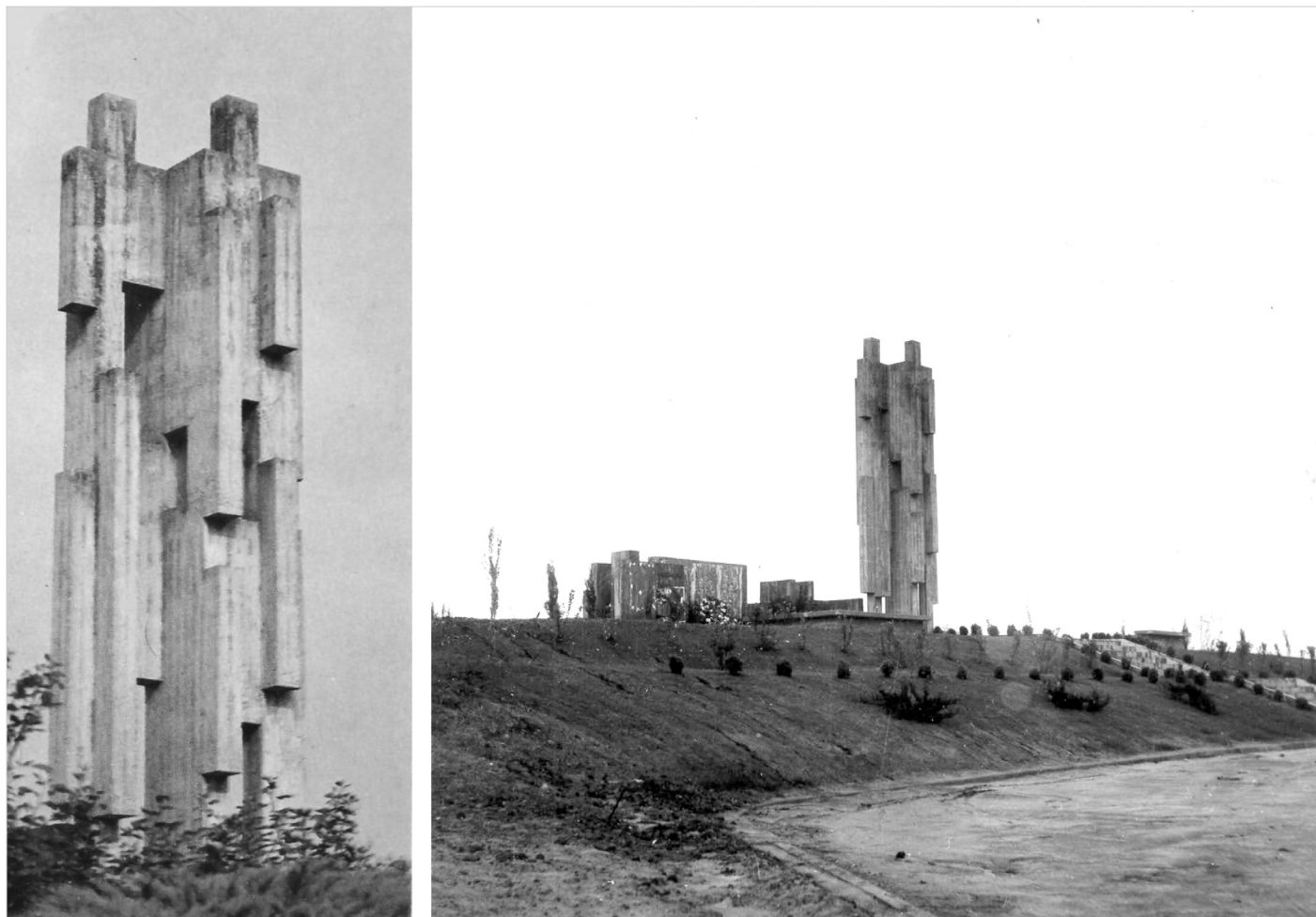
*„Милош Обилић”, дрво и метал, 340 x 100 x 90 цм // 2017;
„Косанчић Иван”, дрво и метал, 250 x 70 x 70 цм // 2017;
„Тојлица Милан”, дрво и метал, 250 x 70 x 70 цм // 2017.*

„Симфонија III”,
дрво и метал, 290 x 240 x 90 цм, 2018.

*Сйоменик шарйланинском йарйизанском огреду на Брезовици, 1964,
разгледница из 1970-их година*

*Споменик народним херојима Борису Вукмировићу и Рамизу Садику у Ландовици, 1963,
извор Републички завод за заштиту споменика културе*

Светомир Арсић Басара

рођен је 1928. године у селу Севце, у Сиринићкој жупи, подно Шар планине.

Основну школу похађао је у Севцу, а нижу гимназију у Урошевцу. Школу за примењену уметност у Нишу уписао је 1948. године. Академију примењених уметности у Београду уписао је 1953, а дипломирао је марта 1958. На Вишој педагошкој школи у Приштини предавао је вајање и методiku ликовног васпитања од 1962. Када је 1973. године основана Ликовна академија у Приштини почео је да предаје на Одсеку за вајарство. Пензионисан је 1995. у звању редовног професора. Оснивач је Ликовне колоније у Дечанима. Иницирао је оснивање Клуба ликовних уметника Косова и Метохије 1958. године. За редовног члана Српске академије наука и уметности изабран је 1994. године. Пише студије о скулптури, ликовне критике и приповетке. Живи и ради у Београду.

СПИСАК ИЗЛОЖЕНИХ ФОТОГРАФИЈА СКУЛПТУРА:

1. Птица стаклених крила, 1967, дрво, 50x40x35 cm	8. (Не)милосрдни анђео I, 2002, метал и дрво, 270x90x30 cm; (Не)милосрдни анђео II, 2002, метал и дрво, 290x90x30 cm; (Не)милосрдни анђео V, 2005, метал и дрво, 300x100x100 cm;
2. Икар, 1962, дрво, 30x35x30 cm	
3. Покушај отцепљења, 1969, камен, 150x100x100 cm	9. Милош Обилић, 2017, дрво и метал, 340x100x90 cm; Косанчић Иван, 2017, дрво и метал, 250x70x70 cm; Топлица Милан, 2017, дрво и метал, 250x70x70 cm;
4. Апокалипса II (С 400 - Чувар мира), 1984-2000, дрво и метал, 516x164x74 cm	10. Симфонија III, дрво и метал, 2018, 290x240x90 cm
5. Позив на путовање I, 1995, метал и дрво, 390x170x70 cm	11. Споменик шарпланинском партизанском одреду на Брезовици, 1964, (аутор плаката маст.инж.арх. Мирјана Бараћ, Универзитет у Београду - Архитектонски факултет)
6. Распеће Мајке Србије, 1999, дрво и метал, 260x250x50 cm	
7. Мач у Христовој руци, 2001, метал и дрво, 300x100x60 cm	12. Споменик народним херојима Борису Вукмировићу и Рамизу Садику, 1963, (аутор плаката маст.инж.арх. Мирјана Бараћ, Универзитет у Београду - Архитектонски факултет)

Аутори фотографија: Угљеша Дапчевић и Ивана Томановић (изузев 3, 11 и 12)

Одабране изложбе:

- 1956.** Градска библиотека, Алексинац;
- 1961.** Сала Радничког универзитета, Приштина;
- 1963.** Фоаје Покрајинског позоришта, Приштина;
Галерија „Зимског салона“, Суботица;
- 1970.** Фоаје Покрајинског позоришта, Приштина;
Хотел „Бреза“, Брезовица;
Фабричка хала Предионице, Приштина;
- 1973.** Уметничка галерија, Крушевац;
- 1979.** Галерија уметности (ретроспектива), Приштина;
- 1981.** Галерија савремене уметности, Ниш;
- 1984.** Ретроспективна изложба, Павиљон „Цвијета Зузорић“, Београд;
- 1985.** Трстеник;
- 1988.** Галерија Саламбо, Париз;
- 1989.** Рашка;
- 1989.** Галерија Културног центра, Београд;
- 1990.** Трстеник, Лозница, Крупањ, Обреновац, Неготин, Београд, Бор, Приштина;
- 1991.** Галерија студентског центра, Крагујевац;
Галерија уметности, Приштина;
- 1995.** Галерија савремене уметности, Ниш;
Галерија 73, Београд;
- 1996.** Галерија „Замак културе“, Врњачка Бања;
Српски културни центар „Св. Сава“, Суботица;
Народни музеј, Сомбор;
Народни музеј, Крагујевац;
- 1997.** Галерија Културног центра, Ариље;
Галерија Културног центра, „Карловачка уметничка радионица“, Сремски Карловци;
- 1998.** Ретроспективна изложба скулптура, Галерија САНУ, Београд;
Одељак САНУ - Нови Сад;
Галерија Народног музеја, Лесковац;

- 1999.** Културни центар, Власотинце;
Уметничка галерија „Чедомир Крстић“, Пирот;
Галерија народног музеја, Врање;
- 2000.** Дом дипломатског кора, Београд;
- 2005.** Српска косовско-метохијска кућа, Београд;
- 2006.** Руски дом, Београд;
Галерија Савремене ликовне уметности, Ниш;
Читаоница библиотека, Нови Кнежевац;
- 2008.** Петровац на Млави, Деспотовац, Жагубица, Свилајнац;
- 2010.** Галерија РТС-а, Београд;
- 2012.** Блок галерија, Нови Београд: Ретроспективна изложба скулптура у оквиру прославе Дана општине;
Галерија Огранка САНУ, Нови Сад, заједно са вајарем Савом Халугином;
- 2015.** Дом културе, Жагубица, поводом прославе Дана општине (Известан број скулптура остао као део сталне поставке);
- 2018.** Београд, Косанчићев венац. Изложба Басариних скулптура у слободном простору под називом Омаж Косанчић Ивану у оквиру свечаног отварања реконструисаног Косанчићевог венца;
Културни центар Србије, Париз;
- 2019.** Галерија Српске академије наука и уметности;
Галерија Марка К. Греговића, Петровац, Црна Гора (Спомен дом „Црвена комуна“ – ЈУ Музеји и галерије Будве);
Салон Народног музеја Зрењанин - изложба организована у сарадњи Галерије САНУ и Народног музеја у Зрењанину;
- 2021.** Галерија Дома културе Грачаница.

Награде и признања:

- 1974.** Награда Универзитета у Приштини на Пролећном салону УЛУК-а; Орден братства и јединства са сребрним венцем;
- 1975.** Награда Мајског салона УЛУК-а;
- 1977.** Награда УЛУПУК-а;
- 1978.** Седмојулска награда за вајарство;
- 1979.** Откупна награда Галерије уметности у Приштини;
- 1981.** Награда Савеза ликовних уметника Југославије;
- 1986.** Награда АВНОЈ-а за вајарство;
- 1997.** Прва награда на Новембарском салону у Приштини;
- 1998.** Вукова награда Културно-просветне заједнице Србије за изузетан допринос развоју културе у Републици Србији и свесрпском културном простору;
- 2004.** Плакета књижевника Вукашина – Вука Филиповића;
- 2005.** Видовданско признање за духовно уздизање универзитетске мисли, Универзитета у Приштини, Косовска Митровица;
- 2007.** Награда „Проф. др Војислав К. Стојановић” Удружења универзитетских професора и научника Србије, Београд;
- 2017.** Велика награда Друштва српских уметника ЛАДА;
- 2018.** Златна медаља за заслуге у културним делатностима;
- 2020.** Награда Вукове задужбине за изложбу „Радови (1998-2018)“;
- 2022.** Видовданска награда „Лонгин” за животно дело.

Издавач

ФАКУЛТЕТ УМЕТНОСТИ
УНИВЕРЗИТЕТА У ПРИШТИНИ
Звечан – Косовска Митровица

За издавача

Проф. мр Естер Милентијевић,
декан Факултета

Организатор

ГАЛЕРИЈА ФУ
Дрварска 6
Косовска Митровица
тел. +381 28 497 924
e-mail: galerija@art.pr.ac.rs
www.art.pr.ac.rs

Савет Галерије ФУ

Др Бранка Гугољ, ванредни професор
Мр Никос Арванитидис, ванредни професор
Др ум. Анђела Мујчић, доцент
Др ум. Невена Поповић, доцент
Тамара Пешић, доцент

Уредник каталога

Др ум. Сузана Вучковић, редовни професор

Дизајн каталога

Наташа Гвоздовић Матовић, стручни сарадник

Штампа

Факултет уметности у Приштини
Звечан - Косовска Митровица

Тираж

50 ком.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

730.071.1:929 Арсић Басара С.(083.824)
730(497.11)"19/20"(083.824)

АРСИЋ Басара, Светомир, 1928-

Приказ стваралаштва Светомира Арсића Басаре : Галерија Факултета уметности Универзитета у Приштини, Звечан - Косовска Митровица, 29. март - 11. април 2023. / [уредник каталога Сузана Вучковић]. - Звечан ; Косовска Митровица : Факултет уметности Универзитета у Приштини, 2023 (Звечан ; Косовска Митровица : Факултет уметности Универзитета у Приштини). - 23 стр. : репродукције ; 21 x 21 cm

Тираж 50. - Светомир Арсић Басара: стр. 20. - Стр. 3: Порука младим вајарима / Светомир Арсић Басара. - Стр. 3-4: Моје стваралаштво одвијало се на Косову/ Светомир Арсић Басара.

ISBN 978-86-83113-65-1

а) Арсић Басара, Светомир (1928-) -- Скулптуре -- Изложбени каталози

COBISS.SR-ID 112364297

Годишњи програм Галерије
Факултета уметности се реализује
уз финансијску подршку
Министарства културе и
информисања
Републике Србије.